

O starém a novém a o povolání celníka

Lk 5,27-39: Pak vyšel a spatřil celníka jménem Levi, jak sedí v celnici, a řekl mu: „Pojď za mnou.“ Levi nechal všechno, vstal a šel za ním. A ve svém domě mu připravil velikou hostinu. Bylo tam množství celníků a jiných, kteří s ním stolovali. Ale farizeové a jejich zákoníci reptali a řekli jeho učedníkům: „Jak to, že jíte s celníky a hříšníky?“ Ježíš jim odpověděl: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. Nepřišel jsem volat k pokání spravedlivé, ale hříšníky.“ Oni mu řekli: „Učedníci Janovi se často postí a konají modlitby, stejně tak i učedníci farizeů; tvoji však jedí a pijí.“ Ježíš jim řekl: „Můžete chtít, aby se hosté na svatbě postili, když je ženich s nimi? Přijdou však dny, kdy od nich bude ženich vzat; potom, v těch dnech, se budou postit.“ Řekl jim i podobenství: „Nikdo neutrhne kus látky z nového šatu a nezalátá jím starý šat; jinak bude mít díru v novém a ke starému se záplata z nového nehodí. A nikdo nedává mladé víno do starých měchů; jinak mladé víno roztrhne měchy a vyteče a měchy přijdou nazmar. Nové víno se musí dát do nových měchů. Kdo se napije starého, nechce nové; řekne: ‚Staré je lepší.‘“

Lk 18,18-19 Jeden z předních mužů se ho otázal: „Mistře dobrý, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?“ Ježíš mu řekl: „Proč mi říkáš ‚dobrý‘? Nikdo není dobrý, jediné Bůh.“

„Bůh mě pověřil, abych chudým doručil zvěst o radosti, zajatcům propuštění, slepým světlo a úplně všem čas Hospodinovy milosti,“ řekl Ježíš při bohoslužbě a dodal, že už se to plní. Což se lidem líbilo. Přesto se vzápětí pohádali. Možná měli rozpaky, zda by Bůh měl milost dopřát úplně všem, ale hlavně jim vadilo, že Ježíš připomněl, jak si to kdysi Boží milost namířila k různým cizincům, ačkoli tady u nás by taky bylo koho zachraňovat. To se jim

neposlouchalo dobře. Každý náležíme (v jejich i v naší době) do nějaké tradice nebo skupiny a díváme se na svět trochu jejíma očima, a nepotěší, když slyšíte, že Bůh to možná posuzuje jinak.

A tak Ježíše odmítli dál poslouchat, když neříká to, co si myslíme a co od něj chceme slyšet, a on šel skutečně jinam a tam učil a zbavoval lidi zla. Jednomu ochrnutému řekl, že jeho hříchy už mu byly odpuštěny (on pak i začal chodit), a jednoho rybáře učil, co je to důvěra, a pozval ho, ať s ní jde mezi lidi a ať je pro tu důvěru získává. V obou případech to provázely události, které lidé chápali jako znamení velké Boží moci.

A pak šel kolem celní budky. Kdo chtěl ve městě něco prodat, musel napřed zaplatit, aby ho tam vůbec pustili. Poplatky stanovil ten v budce a dělal to tak, aby zbylo i na něj, až úřadům odvede, co musí. Dostat se na místo takového výběrčího bylo značně nákladné, to jste si museli koupit. Ale pak už to vynášelo. Když se o někom řeklo, že je publikán neboli výběrčí cla, znělo to lidem skoro jako podvodník nebo zloděj, protože poplatky neplatí nikdo rád. To se říká o leckom, že se nikdy moc nenadřel, ale hodně si nahrabal (a ne vždycky je to pravda). Jak to bylo v případě Leviho, to nevíme. Lidi si navzájem dávají nálepky a podle nich se pak posuzují – však i vás, a změnit to můžete jen trochu. Něco však změnit můžete: záleží na vás, zda se v kontaktu s druhým člověkem necháte nalákat nebo odpudit povrchní nálepkou, kterou mu kdosi přisoudil, nebo zda s ním budete opravdu mluvit: možná je úplně jiný, než jak jeho nálepka a pověst naznačují.

Levi měl asi pověst podvodníka a nevíme, jestli právem, nebo ne. Nevíme ani, jak probíhal rozhovor s Ježíšem, známe jen závěr. Ježíš řekl: „Pojď za mnou!“ a Levi šel. Ze všeho nejdřív všechny pozval k sobě domů a uspořádal recepci. A tak se stalo, že tu stolovali lidé, kteří by spolu k jednomu stolu za normálních okolností nezasedli: Ježíš, učedníci, pak také znalci Bible, již se podle ní snažili žít a vedli k tomu i druhé lidi, ale byli tu i celníkovi staří přátelé a pracovní kolegové.

Těm, kterým se ta společnost zdála nevhodná, vrtalo hlavou,

jestli to pozvání neměl Ježíš odmítnout. Odpověděl: „A kdo podle vás potřebuje doktora? Zdraví, nebo nemocní?“ Odpověď je nasnadě, tím spíš, že upřesnil, že je zve ke změně života a smýšlení. Doktora potřebují nemocní, proto zve k Boží spravedlnosti hříšné, nikoli spravedlivé. Je to srozumitelné, a přece se leckdo cítí dotčen. Sice uznáváme, že jsme hříšní, ale nerad bych, aby mě s některými spoluhříšníky strkali do jednoho pytle, zvláště když se snažím, abych nebyl jako oni. Ale že bych byl z vlastního přičinění spravedlivý, to zas ne: však víte, že když jeden slušný a snaživý člověk oslovil Ježíše „Mistře dobrý“, řekl mu Ježíš: „Proč mi říkáš dobrý, nikdo přece není dobrý, jediné Bůh.“

Ježíš zve hříšníky (pardon, taky tam patříte, tedy i všechny nás) ke změně životního nasměrování. „A jak je zveš? Podívej se na žáky Jana Křtitele nebo farizeů – vědí, že je svět špatný a že by to chtělo nápravu, a tak se postí; ne jako ti tvoji, ti jen jedí a pijí!“ Žáci farizeů se postili dvakrát týdně a půst a modlitby chápali jako něco, co podnikají zástupně i za ostatní lidi, aby usmířili Hospodinu hněv. Když je na tom národ s vírou i s morálkou bídne, vezmou tíhu jeho vin na svá bedra a budou se snažit o dobré vztahy a o pokoj mezi lidmi a ctí přitom Boží vůli. „Takhle se to dělá, a ne jako ti tvoji, ti jen hodují.“ Na což Ježíš opáčil: „Přece svatebním hostům nevnutíte půst!“ Obrazem svatby se rozumí to, co se tu děje: chromým, slepým, provinilým – všem je odpuštěno. Tohle je Boží životní slavnost. Na půst dojde, až jednou budete řešit, jak v Ježíšově jménu a síle napravit, co se pokazilo.

Přidal k tomu podobenství o tom, že když si ve starých šatech pořídíte díru, přece na ni nevyrvete a nenašijete záplatu z nových – staré byste tím nezachránili a nové poničili. A mladé víno nelijte do starých měchů, jinak přijdete o obojí. A na závěr dodal: „Kdo se napije starého, o nové nestojí a řekne, že staré je lepší.“

Vypadá tu trochu nejasně, co se míní starým a co novým, aby to celé dávalo smysl. Vezměme zavděk náповědou apoštola Pavla, který do jednoho dopisu napsal, že smlouvu, od Boha dávno

pravoplatně potvrzenou, nemůže učinit neplatnou zákon, vydaný o kdo ví kolik let později, a tak zrušit slib. Napsal to v rámci výkladu o Abrahamovi, jenž uvěřil Bohu, a Bůh ho zařadil mezi spravedlivé. Tohle je to „staré“: Boží pozvání a vaše víra a z toho plynoucí spravedlnost (které se jinudy nedosáhne).

Tohle je to staré: může se přihodit, že v tom zjistíte díru, která vám způsobí starost, dá-li se tenhle šat ještě dál nosit. Může se stát, že to tedy zalátáte novou záplatou (třeba kdy a jak se postit, kolikrát modlit a co dělat nebo nedělat), ale taky se může stát, že ty nové rady pak se starou Boží milostí skončují asi jak nové víno se starými měchy.

Nová pravidla nejsou kvůli tomu špatná a třeba po nich sáhneme, když se budeme snažit napravit, co se pokazilo; když na sebe vezmeme tíhu doby a když se budeme snažit o dobré vztahy a o pokoj mezi lidmi a ctít přitom Boží vůli (a nelibě přitom asi poneseme činy těch, kdo ji nectí). To se někdy daří, někdy ne. A komu se poštěstí napít se toho starého, totiž Boží milosti, zjistí, že je lepší.

Tak takhle pozval Ježíš celníka Leviho mezi učedníky. Okolostojící pochybovali, jestli zrovna on k Ježíšovi opravdu patří. Není se jejich pochybám co divit, ale jak je to doopravdy, to posoudit nemohli, to může jen Bůh, protože kvůli novým předpisům Boží slib nepřestane platit. Neprovázely to povolání žádné události, o nichž by se pak někde nadšeně vyprávělo, vždyť změnit životní nasměrování lze i neokázale a následovat Ježíše nenápadně. Pochybnosti, které mají někteří bližní o vás, o celé církvi a o všelichem, ty k tomu patří, i když nejsou milé. Ale ten čas Boží milosti a radost a svoboda, ty za to stojí.

Poslání (volně podle 1K 4):

Pramálo mi záleží na tom, co o mně kdo soudí. Vždyť ani já nejsem (a nikdo z nás není) soudcem sám nad sebou.

Nevyslovujte proto soudy předčasně, dokud Pán nepřijde. To on vynese na světlo všechno, co je skryto ve tmě, a zjeví záměry

srdcí; tehdy se člověku dostane chvály od Boha. Do té doby: vynikáte v něčem? To je dobře. Leč: kdo vám dal vyniknout – máte snad něco, co byste nebyli dostali? A když jste to dostali, co že se tím chlubíte?

Požehnání:

Bůh přinesl do našeho světa milost, ale lidi se ji ostýchají přijmout, protože se jeden druhého obávají a jsou ve střehu, odkud zas co začne hrozit. Když se rozhlédneme, kde by byla jaká pomoc, najdeme ji u Boha, jenž nás vypravil na životní cestu, důvěřuje nám a nabízí, že mu taky můžeme věřit a spolehnout se na něj.

Pozvání Boží milosti vás provází celý život a ve všem, co prožíváte, vás provází Boží věrnost. Bůh unese i to, z čeho máte obavy a stres, a Boží láska to pomůže unést i vám. Tak ať vás to naplňuje radostí a pokojem a kéž se i díky vaší víře, naději a lásce setkávají s vnitřní radostí a pokojem i lidé kolem vás. Amen.